

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Împare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Arad, 7/20 Iunie 1922.

Gazeta „Keleti Ujság” din Cluj, în Nr. 134 din 18 Iunie c. publică un articol de fond „Egyházak az alkotmányban” (Bisericele în constituție), datorit cunoscutului publicist Dr. Paál Árpád, care articol trebuie să trezească o motivată consternare în piepturile tuturor românilor, cari mai țin ceva la integritatea țării lor, pentru felul, cum opinia publică ungurească, grupată în jurul acestei gazete, înțelege în cadrarea sa în primitorul și toleranțul stat român.

Numita gazetă a mai servit precedente foarte succese în această direcție, cari au forțat de repețiteori autoritățile competente să împiedece apariția gazetei, dar cazul de față este vrednic de o „apreciere” specială.

Acum este vorba de aceea, ca bisericile minorităților, în special cea romano-catholică, au azi sfânta datorie, ca — neglijând și jertfind chiar principiile vecinice Christiane — să lupte pentru principiile avansate ale opiniei publice ungurești din jurul acestei gazete, nici mai mult nici mai puțin, decât surparea tuturor granițelor și hotarelor naționale, în cazul dat — ușor de înțeles — surparea frontierele dintre România și Ungaria.

Articolul din chestie ne dovedește, că scriitorul lui este înzestrat cu facultăți spirituale superioare, este omul cugetării rafinate, dar tocmai această împrejurare o considerăm ca moment agravant, pentru că în felul acesta nu reprezintă pornirea mulțimei neintelectuale, ci traduce mentalitatea păcătoasă — pe care de mult o bănuiam — a intelectualilor minorității maghiare.

Voi arăta mersul ideilor acestui articol, și voi demonstra sofizmele, de cari nu se sfiște scriitorul să facă uz, pentru a ajunge la concluziile urmărite de dânsul.

Articolul — în rezumat — este următorul:

La Gyulafehérvár (sic!) se întrunesc episcopii bisericii Romano-apusene, să discute în cadrarea în constituția statului, și la aceste discuții — dupăcum se vestește — va lua parte și ministrul cultelor. Dupăce datoria tuturor bisericilor, fie acele chiar biserici naționale, — este de a nu se mărgini numai în cadrele unei națiuni, — consfătuirile ce urmează înseamnă pactarea marilor principii internaționale cu principiul vieții de stat. *Față de chemarea sublimă, universală și dect internațională a bisericii, statul înseamnă cadre împiedecătoare și deci când se întrunesc reprezentanții bisericii cu reprozentantul statului, aceasta înseamnă încercarea de pactare a celor două mari principii contrapuse: **principial internaționalității, caracterizat prin lupta lui în contra granițelor, — și cel al vieții de stat.***

Caracterul special al acestor consfătuiri îl dă însă faptul, că reprezentanții bisericii sunt în acelaș timp cei mai marcanți membri ai minorităților maghiare, în cari în felul acesta se întâlnesc și se luptă trei individualități, cea a cetățeanului, cea a bisericanului și cea a maghiarului.

Cum se vor împacă aceste trei individualități?

Națiunile sunt stâlpii internaționalizmului (?). Biserica deci, dacă dorește să umble pe calea cea adevărată, care nu cunoaște granițe și frontiere, trebuie să se bazeze pe națiuni, și din idealurile și ființa sa proprie poate jertfi, dar din ființa națiunii pe care se bazează, nu poate jertfi nici odată. În schimb statul, de dragul pactului, poate jertfi din principiile, concepțiile și ființa sa. În special se referă aceasta la *autonomia Săcuilor, cari sunt*

chiamăți să formeze o patrie între granițele statului nou (textual așa! NR.)

Această patrie nu o distrugeți cu principiile, cari tind la surparea granițelor!

*

Iată mersul principal al ideilor din articolul menționat. Regret, că spațiul nu-mi permitea, să reproduc în întregime acest faimos articol; acărui fiecare propoziție este un monument al mentalității, pe care doresc a o evidenția.

Idea principală, ce se desprinde din acest articol este, că biserica Romană, ca biserică a minorităților, față de statul român trebuie să se inarmeze cu arma internaționalizmului, cu arma principiului, care tinde spre surparea granițelor naționale, iar față de minoritate trebuie să fie și pe mai departe biserică națională, și în acest sens e dator să sacrifice chiar din chiamarea și ființa sa proprie. Deci o biserică amphibie: și internațională și națională în același timp după cum este vorba de statul român sau de maghiarime.

Ne aducem bine aminte, când tot acești reprezentanți ai bisericii „catholice” și în același timp ai șovinismului maghiar, cari azi — față de statul român — sunt tot atâția apostoli ai internaționalizmului și a principiului „jos granițele naționale”, — încă nu de mult, în fostul stat „național” maghiar au profesat cu totul alte principii, cu ajutorul cărora au putut menține prin secolii echivocul istoric, ca o minoritate de 40% să guverneze o majoritate de 60%, — și ar fi înfundat toate pușcăriile cu reprezentanții bisericilor minorităților, începând dela mitropolit până la ultimul crâznic, dacă ar fi cutezat să propage principiile lor avansate de azi.

Or silogizma sofistică, cu care scriitorul articolului se căznește să prezinte biserica mântuitoare a lui Hristos, în același timp și internațională și națională, ne dovedește mai presus de ori ce îndoială, că aceste principii se îndreaptă pur și simplu numai în contra statului român și și-ar ajunge realizarea lor prin surparea și mutarea graniței dintre România și Ungaria, când apoi aceasta biserică la moment și-ar pierde caracterul său internațional,

căci — fără îndoială — teritoriul Săcuilor, care este chemat să formeze stat în stat, este și trebuie să fie și azi imun de aceste principii, după prevederile părintești al D. Dr. Paál Árpád.

Am avea un sfat pentru apostolii acestor principii: să nu se amestece în cercul de activitate a lui Lenin și Trotzky, căci aceste principii nu pot forma niciodată chiamarea unei biserici, fie aceea chiar biserica romano-apuseano-maghiară din teritoriile „vremelnic ocupate”.

Și mai avem încă două întrebări:

1. *Până când cenzura și autoritățile competente tolerează această campanie sistematică în contra integrității și ideii de stat român?*

2. *Cu ce sentimente primesc românii uniți cu biserica romano-catholică aceste principii, cari sunt chemate să normeze pentru viitor acțiunea acestei biserici?*

University Library Eugeniu Crăciun preot.

Sinodul eparhial.

Ședința IV

(Urmare și Fine.)

Nr. 45. Intrând în desbaterea specială a raportului general.

Ad. 1. punct 4. La propunerea comisiei Consistorul diecezan se îndrumă a face noi demersuri la Ministerul instrucțiunii privitor la sistemizarea postului de inspector al învățământului religios diferit de acela al revizorului școlar dar și până la îndeplinirea acestui post Consistorul cu organele de case dispune să se îngrijească de controlul învățământului din studiul religiei la diferitele categorii de școli însărcinând cu inspectarea sub acest raport a școlilor primare și supra-primare pe domnii protopresbiteri sau preoți distinși ai tractului iar a celor secundare pe referentul școlar al diecezei profesorii seminarului teologic sau alți bărbați de școală din centru.

Nr. 46. Ad. punct II. a raportului general. La propunerea comisiei sinodul decide:

Avându-se în vedere situația insuportabilă creată prin statificarea pe loc a învățătorilor confesionali. Sinodul eparhial invită Con-

sistorul să prezinte chestiunea consistorului metropolitan ca aceasta să întrevină de urgență la guvernul țării pentru soluționarea principiară a problemei școalelor noastre confessionale, în sensul hotărârii Măritului congres național din 7 Oct. 1921 No. 63. iar în caz de necesitate însuș sinodul episcopesc al provinciei noastre metropolitane să întreprindă pașii de lipsă la guvern sau dacă e nevoie chiar la Inaltul Tron, pentru a se aduce odată lumină într'o chestiune care zădărnicește orice conclucrare armonică dintre biserică și stat.

În acelaș timp Consistorul metropolitan este invitat să protesteze cu toată energia împotriva felului cum statul înțelege să rezolve cele mai dificile probleme de ordin bisericesc prin încunjurarea complectă a forurilor competente și jignirea adâncă a drepturilor asigurate de autonomia noastră bisericească.

Până la soluționarea definitivă a chestiunii școalele confessionale, în cari funcționează învățătorii statificați rămân și pe mai departe sub controlul și administrarea bisericeii în conformitate cu normele și regulamentele școlare în vigoare.

Nr. 47. Ad. punct 16 și 22 a raportului general. La propunerea comisiunii sinodul decide:

Consistorul să îndrumă a publica concurs pentru îndeplinirea catedrelor vacante dela școala normală și a catedrelor ce sunt a se mai sistemiza în vederea complectării ei la 8 clase, iar în ce privește lipsa numărului corăspunzător al salelor de învățământ amenajate cu materialul didactic secerut, Consistorul să întrevină la Ministerul Instrucțiunii Directoratul general din Cluj, ca deocamdată să li se dea voie elevilor dela școala normală a ține lecțiile de desterități în salele respective dela una din școalele de stat din Arad, iar pentru amenajarea cabinetelor de științe naturale și fizice-chimice să se folosească colecțiunea aparatelor rămase dela fosta școală civilă de fete.

Consistorul să ia totodată măsuri pentru înzestrarea școalei cu localuri corăspunzătoare pentru internat.

Referitor la sistemizarea unor posturi stabile de guvernante cu pregătiri necesare la internatul de fete și introducerea într'insul a unui spirit mai pronunțat de creștere ortodoxă, Consistorul să prezinte la proxima sesiune propuneri concrete.

Nr. 48. Să cetește prin același raportor raportul special al Consistorului ca senat șco-

lar referitor la sectarism, la propunerea comisiunii să enunță următorul concluz:

În chestiunile de catehizare a elevilor sectari Consistorul să se conformeze întocmai ordinelor Min. instrucțiunii Secretariatul General Cluj No. 4444/921 VI. și No 5943/922.

Nr. 49. Să cetește raportul special al senatului școlar în chestiunea studiului religiunii în clasa VII. și VIII.

La propunerea comisiunii se enunță ca concluz:

Considerând că programa analitică din chestiune privește exclusiv învățământului particular din vechiul regat raportul fiind lipsit de actualitate se ia dela ordinea de zi.

Nr. 50. Să cetește raportul special al senatului școlar privitor la instrucția analfabeților, la propunerea comisiunii

raportul atât în general cât și în special să ia la cunoștință cu observarea ca Ven. Consistor să modifice formularele de statistici în consonanță cu propunerile senatului școlar precizate în raport.

Nr. 51. Să cetește raportul special al senatului școlar referitor la datele statistice, la propunerea comisiunii

raportul atât în general cât și în special să ia la cunoștință.

Nr. 52. Să cetește concluzul sinodului protopopesc din Buteni referitori la catehizarea de Duminecă, la propunerea comisiunii

concluzul să transmită consistorului diecezan spre competență afacere.

Nr. 53. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii bugetare.

Referentul Procopiu Givulescu cetește proiectul bugetar al consistorului pe anul 1922, la propunerea comisiunii

sinodul îl aprobă.

Nr. 54. Urmează raportul comisiunii petiționară prin raportorul Dr. Teodor Botiș. Cererea comunei bisericesti din Vața de jos pentru concesionarea unei colecte în scopul renovării bisericeii de acolo, la propunerea comisiunii

se încuviințează pe lângă socoată ulterioară publică.

Nr. 55. Cererea comunei bisericesti din Vața de sus pentru concesionarea unei colecte în scopul zidirii unei bisericeii nouă, la propunerea comisiunii

se încuviințează pe lângă socoată ulterioară publică.

Nr. 56. Cererea părintelui Dionisie Popoviciu cassar consistorial în penziune pentru duplicarea penziunii sale de 440 Lei la an, la propunerea comisiunii

să transpună Ven. Consistor pentru rezolvire competentă.

Nr. 57. Cererea comunei bisericesti din Arad-Gaiu pentru concesionarea unei colecte în scopul zidirii bisericeii, la propunerea comisiunii

se încuviințează colecta pe lângă socoată ulterioară publică.

Nr. 58. Cererea comunei bisericesti din Comeat pentru scutirea pe durata de 5 ani de dările diecezane și concesionarea unei colecte în scopul zidirii bisericeii, la propunerea comisiunii

să încuviințează colecta pe lângă socoată ulterioară publică, iar partea din rugare referitoare la scutirea de contribuțiile diecezane să transpune Ven. Consistor spre rezolvire competentă.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proxima pe azi la 4 oare p. m. când să va continua cu referade comisiunilor, ședința să ridică la 12 ore.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința a V. a. din 25/12 Apr. 1922.

Ioan I. Papp

episcop președinte.

Dr. Ioan Doboșan

protonotar.

Intrunirea cercului religios Pecica în ziua Înălțării Domnului.

Serbarea în aceasta zi a memoriei eroilor, căzuți în luptele tartice, vrea să simbolizeze înălțarea neamului românesc prin suferințe, în tocmal precum Rescumpărătorul neamului românesc numai pe aceasta cale a putut ajunge la gloria dumnezeiască, indicându-ne noauă un prea fericit semn de mântuire și vleață veșnică.

Inițiativa comunei noastre bisericesti Semlac, pentru înălțarea momentului în memoria eroilor satului în aceasta zi, dovedește că semnificația a fost deplin înțeleasă.

Razele vii ale soarelui, cu line adieri de vânt, au revărsat asupra Semlacului o splendoare de lumină, iar florile de acacia cu bogată profuziune de miresme umpleau aerul răcoros al dimineții. Doauă rânduri de acacia împodobesc toată străzile și împurmută o plăcută în fâțișare satului așezat pe malul drept al Mureșului care aici curge în largă alvie și a lăsat urme de o violentă rezvrătire.

O mierlă din grădină mă trezește de dimineață cu cântecul ei frumos și sculat din așternut pașii mi-am îndreutat spre sfânta biserică. O atmosferă sărbătorească plutește peste tot satul, grupuri de oameni și buni creștin vin la serviciul divin de dimineața, iar fetele se găsesc pentru sfânta liturgie, la carea vor participa și cei optzeci de roșiori sosiți în seară sub conducerea căpitanului Stroiescu. Inimile sunt cuprinse de palpitații violente și fiorul

prezenței ofițerilor și ostașilor români, cari astăzi calcă mai înainte acest pământ binecuvântat al țării, a electrizat toată suflarea.

Utrenia este oficiată de preoții: Ioan Popescu președintele cercului religios, Dr. Ioan Felea și Cornel Voia, iar strana susținută de cântăreții satului și de subrevizorul Trăian Țabic din Arad, unul dintre valoroșii noștri învățători și cântăreț de forță, contribuind cu melodioasele sale cântări la reliefaarea sărbătorească a serviciului divin. Credincioși și femei au venit în număr frumos la biserică, îmbrăcați toți în negru, precum e portul pe aici. În preponderanță oacheși, de un pronunțat tip românesc și voinici la trup, bucurându-se aproape toți de o stare materială înfloritoare, căci pământul fertil respâlătește însuțit ostănelele și diligența omului. Beția plebeii nu e cunoscută aici și dacă unul s'ar dimite la asemenea vițiu, desaprobarea și disprețul general vine ca o lecție și pedeapsă binemeritată.

Încă la biserică fiind noi, primarul Roșu cu un grup de călăreți a ieșit pentru intimpinarea ofițerilor din garnizoana Aradului și a fanfarei militară din regimentul vânătorilor, nu altcum pentru primirea părintelui protopop Trăian Vășian așteptat cu cea mai mare dragoste de toți credincioșii. Mic și mare, tănări și bătrâni, toți au fost atrași de fanfara carea însuflețitoare marșuri cânta.

La oarele noauă și jumătate se începe sfânta liturgie sub pontificarea părintelui protopop Trăian Vășian, cu asistența preoților: Iancu Ștefănuț președintele despărțământului, Ioan Popescu președintele cercului religios, Nicolae Mărgineau, Dimitrie Roșcău, Dr. Ioan Felea și Cornel Voia. Răspunsurile liturgice le dă corul tănăretului condus cu dibăcie de Teodor Suci, un fruntaș al credincioșilor noștri și un devotat fiu al bisericeii sale. Biserica e plină, iar uniforma strălucitoare a ofițerilor noștri contrabalansează negrul preadominant al credincioșilor, inteligența număroasă din loc și din alte sate din provincie, grupul doamnelor sosite din toate părțile, chiar și din Arad, pentru aceasta zi, au dat un timbru sărbătoreesc acestei zile carea memorabilă are să rămână în inimile oamenilor.

La eșire cu evanghelia o privesc feerică se deschide înaintea ochilor credincioșilor noștri; șapte preoți în ornate strălucitoare închinându-se altarului cu pietate, aduc jertfă Tatălui ceresc căruia cu inimi smerite îi înalță rugăciuni de mulțumită pentru ocrotirea neamului românesc. Cherovicul, irmosul și priceasna sunt cântate de amicul nostru Trăian Țabic cu o ireproșabilă precizie, desfătând pe toți credincioșii cu armonioasă sa cântare.

După priceasnă se deschid ușile împărătești, ieșind toți preoții pe pronaos, iar părintele Iancu Ștefănuț doi pași mai înainte, între impresionante momente solemne își începe predica despre însemnătatea sărbătoreii. Captivante au fost primele cu-

viate, interesul credincioșilor tot mai potențat, dezvoltarea cu argumentele convingătoare, că dacă prin căderea lui Adam ni s'au deschis intrarea în iad, prin înălțarea Domnului ni s'au deschis intrarea la ceriu și că aceasta înălțare este cel mai fericit semn pentru mântuirea și vieața veșnică a neamului omenesc mort prin păcat, — reoglindea mulțumirea sufletească a credincioșilor, cari după terminare au subliniat cuvântarea cu vil aprobări.

Terminată sfânta liturgie, s'a format o litie de toată frumsețea: înainte școlarii, fanfara militară, flăcări cu prapori, preoțimea sub baldachin, alături mândrii noștri ofițeri și roșiorii cu sabiile scoase, în urmă corul și un număr imens de credincioși, alăturându-se și nemții și ungurii la aceasta festivitate fără păreche. Între sunetele fanfarei și cântările corului sosim la monument, așezat în mijlocul pieței, între biserica fraților noștri uniți și între cea evanghelică, fiind o distanță mare între ale, pe un loc rezervat bisericilor noastre carea credincioșii noștri doresc să o ridice aici, fiindcă biserica din deal, cum zic ei, nu e destul de spațioasă. Monumentul e așezat pe un soclu de optzeci de metri, susținut la margine de două coloane, la mijloc o tablă întreagă pe care e gravat cu litere de aur numele eroilor, iar sus imbinat artistic și de-asupra crucea. Mai jos anul înălțării monumentului, amintind indemnul laudabil al părintelui Cornel Vuia și dăruirile cu sume mai însemnate. Coloarea monumentului de marmore e albă cu vâne cenușii, înalt de doi metri. E o podoaabă a pieței și o mărturie perpetuă despre pietatea sătenilor pentru morții lor căzuți, făcându-și datorința.

Prin părintele protopop Trăian Vățian s'a oficiat parastas ș'apoi sfințirea apei cu carea s'a stropit monumentul și credincioșii, iar după toate acestea părintele Ioan Popescu din Pecica, președintele cercului religios, a rostit o cuvântare vrednică de, toată lauda nu numai pentru conținutul prin care ne-a purtat prin toate peripețiile acestei tragedii mondiale, storcând lacrimile celor loviți de dureri și jale, ci și pentru motivul că sfânția, ca un vrednic apostol al credinții, simțeste cu inima aceea ce sufletul i-a pus pe buze; aceasta căldură îi împrumută puterea oratorică cu carea cucerește inimile, le înduioșează și noul speranțe sădește în acele inimi. „Eroii nu mor!“ — a terminat oratorul nostru. Nu, nu vor muri, că inimile caritative le-au ridicat semn de eternă amintire!

Tot cu litie, și în aceeași ordine ne-am reîntors la sfânta biserică, și împlinind toate ale Domnului, ne-am întrunit în sala aranjată pentru masa comună. Localul e spațios și curat, cu o masă în frunte pentru oaspeți și alte trei, pentru că parohienii au ținut ca și ei să fie prezenți și să asculte discursurile ce se vor rosti.

Primul discurs, ca și altădată, la rostit președintele despărțământului, părintele Iancu Ștefănuț, pentru Rege și familia Regală. Ținem să remarcăm

acest toast pentru conținutul său concis și pentru frumsețea stilului în care a fost compus.

Domnule Protopop!

Domnule Căpitan!

Doamnelor și Domnilor!

Frații noștri!

Așezat neamul românesc aici în Orientul Europei ca sentinelă a latinității, secolii ce s'au succedat au adus grele încercări preste poporul rupt de către patria-mamă, dar lumina senină a genialui acestui neam tot de una și în toate timpurile biruitor l-a scos din prăpastia ce amenința existența.

Și par'că luptele cu toate hoardele barbare și cu popoarele cari încălcău pământul sfânt al țării au intențit puterile acestui neam și nou avânt au scos din piepturile eroi celor figuri cari au ilustrat paginile superbe din epocile de aur, țesute din suferințele și lacrimile ale neamului întreg. Apărată cu atâta tenacitate însaș ființa neamului, eră firesc să așteptăm plini de speranțe învierea și resplata pentru o soartă atât de oropsită.

În ceasul hotărât al istoriei nu ne-au lipsit măiestroasele spirite cari să-și pună luminile în slujba acestui neam; prevedința și înțelepciunea divină a rezervat M. Sale Regelui Ferdinand clipele, ca să hotărească soarta neamului și El n'a esitat ca în momentele decisive sabia sa să și-o arunce în cumpana dreptății și biruitoare să scoată principiile de o violentă evoluție din noaua evanghelie a libertății popoarelor.

Măretele și sublimele indemnuri la gloria străbună și la ridicarea țării, prin însaș pilda sa, rămân neuitate și neșterse în inimile noastre. Resplata, pentru eroicele suferinți îndurate de M. Sa Regele și eroica Regină, Maria, devotamentul și credința noastră pentru tron, pentru Augusta lor Familie!

Trăiască M. Sa Regele!

Trăiască M. Sa Regina!

Trăiască Augusta lor Familie!

Aplauze furtunoase au acoperit această cuvântare.

Au mai toastat părintele Dr. Ioan Felea pentru eroica noastră armată și pentru reprezentanții, domnii ofițeri cari au ridicat fastul acestei sărbători.

Preotul Ioan Popescu a închinat pentru colaboratorii preoțimei întru restabilirea ordinii și ridicarea moralei, pentru administrația reprezentată prin vrednicul primar Roșu și secretarul Adamoviciu.

Părintele protopop Trăian Vățian ca șeful tractului, cu multă satisfacție constată prestațiile preoțimei din acest despărțământ și închină pentru președintele Iancu Ștefănuț și preoțimea carea într'un mod atât de demn se achită de patriotica sa datorință.

Căpitanul Dobrean laudă sentimentele dinastice cu cari s'a ilustrat preoțimea, inteligența și poporul de aici dela graniță, o garanță aceasta de recunoștință pentru bărbătească și eroica atitudine a Re-

gelui și a Reginei, cari în timpul primejdiilor și-au arătat iubirea de țară și de neam. Închină pentru Măiestățile lor.

Subrezvizorul Trăian Țabic asigură că totdeauna a fost pătruns de dragoste pentru biserică și totdeauna numai respect a avut pentru preoțimea carea a stat totodată în slujba neamului. Închină pentru preoțime.

Primarul Roșu ține să constate ca toată recunoștința revine preotului Cornel Vuia, care neobosit a ostănit pentru înălțatoarea sărbătoare de astăzi. Vii aprobări din partea tuturor.

Preotul Petru Nemet închină pentru învățătorii cari au rămas credincioși tradiției, iar preotul Cornel Vuia mulțumește tuturor participanților cari prin prezența lor au ridicat ziua de astăzi și poporului care cu mână largă a contribuit la împlinirea dorințelor anonime.

Ridicată masa la oarele patru postmeridiane, am onorat prestațiile corului condus de parohianul Teodor Suci, curat numai din dragoste pentru biserică, și am ascultat disertația părintelui Dr. Ioan Felea, martor ocular al războiului ucigător, cuprinzând pagini duiosase din suferințele fiilor neamului nostru. Conferința părintelui Dr. Felea cuprinde date prețioase al istoriei războiului, deosebit relativ la mormintele unde zac osămintele eroilor noștri până sus la Ostende, din Franța și din Belgia.

S'a încins apoi o horă, la carea ne-am înrolat toți frații, fără deosebire de profesie.

Așa s'a terminat aceasta zi frumoasă și noi, după mărturisirea populației, ne-am îndepărtat cu convingerea, că sămânța armată nu va perli, ci roade îmbelșugate va aduce în inimile credincioșilor noștri, iar părințele Vuia înconjurat de iubirea poporului, de carea se bucură, va putea să edifice mai departe pentru înălțarea bisericii sale și pentru mărirea patriei.

Raportor.

Cuvânt de deschidere

rostit la adunarea generală a „Asociației clericului „Andrei Șaguna“ desp. Chișineu“.

Onorată adunare generală!

Valurile ridicate de furtuna năprasnică a războiului mondial încă nu s'au liniștit. Viforul a sbiciuit undele până în adâncimile cele mai de jos și apele sufletelor noastre, deși și-au mai domolit clocotul, dar stau încă tot în ferebure.

În cursul vijeliei — noi preoții ne nutream cu nădejdea, că războiul ne va aduce suflete curățite, îndreptate. Speram aceasta știind, că: „în foc se curățește aurul“. Și era o vreme, când scrisorile primite dela cei duși, cari stăruiau cu glas tânguitor după

rugăciuni și slujbă cu tot dreptul ne făceau a crede, că focul războiului va căli ferul rugint al sufletelor. Dar când primejdia a încetat; când glasul fioros al armelor a tăcut; când mulțimea se simțea mai la adăpost: uită de ajutorul lui Dumnezeu; strigă după rezbunare și însălbăticii cercară să introducă dreptul pușmului. Cu ajutorul lui Dumnezeu — cu puține jertfe — poporul român a ieșit și din aceasta încurcătură. Și până ce în unele țări, ca de pildă în Rusia, — unde oameni nesocotiți striviră cu totul simțul religios din popor — mulțimea fără de Dumnezeu ajunse până la canibalism; la noi se mărginește nemulțumirea ducând lupta numai cu vorbe nesocotite, lipsite de bun simț, izvorite din invidie, grandomanie și nepricepere. Ca fereburea de acum să nu se prefacă din nou în clocot și ca să se liniștească pe deplin și cele mai mici undulări, ce le mai avem; întru aceasta trebuie să luptăm din toate puterile noastre și cu toată râvna sufletului nostru.

Iubiților frați în Hristos! Trăim vremuri, în cari nemulțumirea stăpânește toată societatea omenească. Nici când atâta jeluire, protestare, tânguire și tot felul de frământare de nemulțumire nu s'a mai pomenit, ca în zilele noastre. În familii nemulțumiți sunt părinții cu copiii, cari abia apucă să ajungă stăpâni preste avere, ca apoi prin purtarea lor, jignind într'una pe cei ce i-au crescut și grijit, să le facă însuportabile suferințele și amarul zilelor din urmă. În comune lupta dintre locuitori de a ajunge în fruntea treburilor sătești, se dă pe viață și moarte. În societăți culturale și de binefacere: egoismul, invidia, maliția mereu pune bețe în roate. La guvern diferitele partide de mult au uitat cu totul maximele vechilor noștrii strămoși despre bună înțelegere și sfaturile bătrânilor poleși despre înfrățire. Luptă unii în contra altora cu așa înverșunare de parcă stă față în față Românul cu Turcul nu frații de un sânge. Nimeni nu-și mai cunoaște rostul, ce are să-l îndeplinească în societate. Fiecare confundă cercul de activitate, ce cu drept i-ar compete. Fiecare se ține mai învățat ca sementul său. Nimeni nu vrea să fie supus. În loc să lucreze împreună, ca să formeze fiecare societate în parte un snop puternic; sbor spicele pe aripile vânturilor și mana se prăpădește înzădar.

„Precum m'a trimis pe mine Tatăl și eu Vă trimit pe voi“ (Ion 10. 21) a zis Mântuitorul oare când cătră apostolii săi. Același poruncă o primiram noi cu toții dela Arhiereul nostru, când plecarăm dintre zidurile aceleiași clădiri, ca să propovăduim cuvântul lui Dumnezeu poporului în credință nouă. Cu toții am lucrat apoi în via Domnului după priceperea și puterea noastră. Când am venit însă în satele noastre erau vremuri liniștite, de pace. Am putut lucra și noi aproape pe același calapod cu în anitașii noștrii. Războiul însă schimbă moravurile vechi. Alte morburi sufletești pretind alte medicamente. Dela iscusnița doftorului sufletesc depinde

vindecarea boalelor noaue. Și azi, când în genere e atât de răspândit boala nemulțumirii, nesupunerii în deosebi față de aceste morburii să ne nisuiim a întrebuița leacurile cele mai potrivite. Dar unde să găsim noi aceste medicamente? Cine ne va arăta felul aplicărilor? Când după patimile grele ieși Mântuitorul birurilor din groapă, primul îndemn spus învățăcelor săi în Galileia a fost: „Mergând în toată lumea vestiți evanghelia la toată faptura” . . .

Evanghelia este izvorul tămăduirilor. Iar Hristos povățuitorul nostru în toate nevoile. Evanghelia este unica, dar sigura armă, cu care trebuie să purtăm lupta în contra tuturor primejdiilor, ce ne împresoară și ispitesc zilnic în această viață. Când Moisa primi dela Dumnezeu încredințarea, să scoată poporul său din primejdii, cu glas înfiorat întrebă de Dumnezeu cum să poată face el aceasta? Iar Dumnezeu, toiagul său păstoresc îl prefăcu în pom roditor de minuni desfășurate. Cu ajutorul acestui toiag conduse poporul în Canaan, pământul făgăduinței. Toiagul dat noaua spre învingere este sf. Evanghelia. Pescarii lui Hristos cu aceasta armă cuceriră stăpânitorii lumii vechi, amuțiră glasurile filozofilor păgâni și întronară împărăția lui Dumnezeu în toată lumea. Temelia noauei împărății o formă dragostea față de Dumnezeu și semenii noștri. Iar roadele dragostei: liniștea conștiințelor, în destularea și fericirea urmară ca binecuvântarea lui Dumnezeu preste popoare. Dragostea de Dumnezeu sădiți în inimile în vrăjbite ale poporului mult încercat. Când va încolți temerea de Dumnezeu în pământul părăsit, înțălenit și însălbetecit al credincioșilor, atunci din aceasta virtute va odrăsi de sine și iubirea față de semenii săi. Cel ce va cunoaște și îndrăgi pe Dumnezeu, nu se va împotrivi nici arânduieșilor sale și va fi supus, umilit și blând, cum supus smerit și blând a fost și mieluşelul lui Dumnezeu, Mântuitorul și învățătorul nostru Isus Hristos. Prea înțălește a lăsat Dumnezeu, ca în lume oamenii să nu poată trăi în neatărnare unii de alții.

Copilul e supus părinților. Servitorii slujesc pe stăpânii lor. Slujbașii mai mici șupuși sunt celor mai mari. Soldatul jură credința regelui. Regele e supusul legilor. Legile sunt dela Dumnezeu. Ca zalele dintr'o catenă toți depindem unii dela alții. De vei sfărma un ochiu numai din acest șireag de zale, poți arunca toată catena ca pe un lucru netrebnic. Apostolul Pavel zice: „Tot sufletul să se supună autorităților celor mai înalte. Căci nu este autoritate fără numai dela Dumnezeu. Autoritățile cari există sunt rânduite de Dumnezeu. Pentru aceia cel ce se spune autorității, se opune lui Dumnezeu” . . . (Rom. 13. 1).

Pe Hristos, simbolul vecinic, al supunerii umilinței să ne nisuiim a-l îndrăgi iar cu poporul nostru. Când în sufletul poporului se va sălășlui Hristos; liniștea, pacea, bună înțelegere vor stăpâni în aceasta țară noaună, cu adevărat a noastră. Când ne-a succes

a restabili echilibrul moral la poporul de jos, atunci nu va întârzia nici restaurarea deplină o ordinei în toată țara. Ferberea apei o produce căldura primită dela păturile de jos. Stămpărând temperatura straturilor groase inferioare, în puțin timp are să urmeze mulcomirea clocotelor dela suprafață.

*

Slujba apostoliei o slujbă măreață fraților! Măreț lucru este să conduci corabla lui Hristos. Dacă voiești însă să fii văslaș destoinic trebuie să urmezi întru toate sfaturile Cărmaciului tău celui mai mare care este Hristos.

De o potrivă am fost „chemați” cu toții la aceasta slujbă. Să ne nisuiim însă, ca cu toții să fim și „aleși”. Dar „aleși” vom putea fi numai atunci, când vom vesti pe Hristos nu numai cu cuvântul, ci și cu faptele noastre. Cel ce va purta pe Hristos pe buze, iar în suflet va avea pe Sătana, cel rezbunător, intrigant, pismaș și clevetitor asemănase-va lupului îmbrăcat în pielea de oaie. Iar truda lui va fi ca a pescarului, ce vrea să prindă vânturile și furtuna cu mrejea-i găurită. Nu elocvența deosebită a apostolilor, ci mai vărtos viața lor neprihănită a sporit numărul adepților lor. Înainte de toate dar: „medice, curate ipsum”!

Când noi suntem pe deplin sănătoși și tot pașul nostru e făcut pe urmele lui Hristos, atunci în scurtă vreme ne vom îndulci de roadele ostenețelor noastre. În propagarea vecinicului adevăr de bună seamă vom întâmpina multe obstacole. După cum însăși biserica așa și slujitorii săi au o mulțime de vrășmași. Preotul bun însă, care preamărește îndelungă răbdarea lui Hristos și el trebuie să fie cu pacință de fer. Înainte cu 11 ani, când am publicat prima cuvântare în „Rev. Tologică”, redactorul ei de atunci, tinărul profesor Dr. Nicolae Bălan; sufletul organizator al „Asociației Andrei Șaguna”; actualul prea vrednic Mitropolit al nostru de azi — ca un fel de îndemn spre muncă neobosită și îndelungă — răbdare — la sfârșitul cuvântării mele publice cuvintele apostolului Pavel către Timotei. Pentru îmbărbătare, îndemn la muncă, încurajare și îndelungă răbdare — de înclere aceleși cuvinte vi le adresez și eu astăzi fraților, cânt vă zic cu apostolul:

Propovăduiește cuvântul, stai asupra cu vreme și fără vreme, mustră, ceartă, în deamună cu toată răbdarea și învățătura, că va fi vreme, când învățătura cea sănătoasă nu o vor primi, ci după poftele sale își vor alege lor învățători, cari vor scârpăna urechile. Și dela adevăr auzul își vor întoarce și la bazme se vor plecă. Iară tu priveghiază întru toate pătimește răul, fă lucrul „evangelistului slujba ta fă-o deplin”. Amin!

Aurel D. Papp.
prezidele desp.

INFORMAȚIUNI.

Obrăznicie iezuită.

Ne surprinde foarte mult lipsa de urbanitate și simț creștinesc ai celor din jurul organului gr. cath. „Sionul” din Lugoj. Aceasta foaie care are numărul ultim în cadru roșu (pe Consistor n-ați arborat steag roșu?) Are obrăznicia să numească biserica noastră „eretică”, pentru că la recepțiile din 10 Mai, — după cum este logic și just, — bisericii noastre i-s'a dat întietate față de celelalte confesiuni.

Mai spune foaia sectarilor uniți că la ziua eroilor autoritățile din Lugoj au voit să-i bage și pe ei între ortodoxi, motiv pentru care fiind ei jigniți, au sărit din țâțâni și strigă, că pe ce-i ce s-ating de credința lor, i-i va pedepsi Dumnezeu. Strajnică mentalitate!

Dacă ar fi să vină pedeapsa lui Dumnezeu pe cei ce prigonesc biserica lui Hristos, apoi sigur i-i va ajunge pe ce-ce au căutat de 200 ani privilegiu să ingenunche biserica noastră ortodoxă și pe preoții ei să-i batjocorească în diferite moduri. Și știți cine sunt acestea? frații noștri gr. cat. Noi însă nu dorim moartea păcătoșilor ci să se întoarcă la adevăr.

La sărbătorile noastre naționale cari pe voi nu vă însuflețesc, numai veniți, faceți ca unatoșii din Oradea-Mare și Făgăraș, în schimb însă drumul vă este liber, treceți unde vă trage inima, la Budapesta, și vă țineți de martia patronului vostru, primatele Csernok din Estergom.

Sfântul Sinod. Sesiunea de primăvară a Sf. Sinod al bisericii ortodoxe române autocefale din România a fost deschisă la 17/30 Maiu în București. Sf. Sinod i-a premers Consistorul superior bisericesc, care în 5 ședințe a desbătut mai multe chestiuni importante. Astfel s'a hotărât a-se interveni la guvern ca și cărciumile din oraș să fie închise în zilele de sărbători legale până la ora 12; zilele de târg să fie mutate în zilele de lucru, judecătoriile rurale să nu mai funcționeze sărbătoarea și să se respecte repausul duminical în întregime. S'a cerut guvernului să supravegheze întrunirile adventiștilor, cerându-se comunităților numele șefilor și a membrilor, nepermițându-se ținerea acestor întruniri, decât cu autorizația prefecturilor. Să se interzică proselitismul, ori de câte ori se va dovedi că membrii comunităților se vor adresa către persoanele care nu aparțin comunității lor. Să li se controleze fondurile de cari dispun și proveniența lor. Să li se interzică de a se folosi de societăți culturale pentru propaganda lor. Să li se interzică transportul cărților și imprimatelor de propagandă prin căile ferate și prin poștă.

S'a hotărât să se hirotonească de preoți seminaștii cu 4 clase și învățătorii cu aptitudini. Învățământul religios să se extindă în toate clasele, cel puțin la 2 ore pe săptămână.

Di Ministru al Cultelor, C. Banu, care a participat la toate ședințele, a promis că se va da suma de 1,000.000 lei pentru înființarea unei instituțiuni biblice pentru tipărirea de cărți și propaganda religioasă.

Nunți și logodne regale. Nunta prințului din Danemarca cu princessa Olga, fiica principelui Nicolae al Greciei, va avea loc la Atena în luna Septembrie.

Se svonește, că incurând se va face logodna A. S. R. Princessa Irena a Greciei cu A. S. R. Prințul Paul Karagheorghievici.

Cercul rel. Bărzava s'a întrunit în ședință în ziua de Vinerea Patimilor an. 1922 în comuna Conop. Cu această ocaziune s'a servit taina sf. Maslu, asupra unui frumos număr de credincioși.

Predica ocazională: „Patimile lui Isus Hristos” a rostit-o cu succes pr. Ad. Mursa din Bătuța.

Fondul cercului a sporit la aceasta ședință cu suma de 500 Lei. — Întrunirea a lăsat și de data aceasta în parohie o amintire plăcută. Rap.

Publicațiune.

Edificiul bisericii gr. ort. rom. din Șepreuș fiind a-să repara și văruii, zidari cari doresc a-să angaja pentru efeptuirea acelor lucrări să avizează a-să prezenta la epitropia din loc pe ziua 25 Iunie orele 11 a. m. Spesele de călătorie li supoartă măiestrul.

Șepreuș, 1922 Iunie 22.

Epitropia bisericească.

CONCURSE.

Pentru îndeplinirea parohiei I. din Bârsa, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Venitele sunt:

1. Una sesie pământ parohial constătoare din 22 jug. c. 131□, din care 11 jug. c. e fânat de deal.
2. O grădină parohială.
3. Birul legal și
4. Stolele legale.

De locuință se va îngriji alesul, carele va plăti darea după venitul, cel beneficiază și va catehiză la eventualu școală confesională fără alta remunerațiune.

Fiind parohia de cl. II. dela reflectanți se recere cvalificațiunea prescrișă pentru atari parohii.

Reflectanții sunt datori, ca recursele lor ajustate conform regulamentului și adresate com. par. din Bârsa să le subștearnă P. O. oficiu ppbiteral din Buteni; având a se prezentă în vre-o Duminică ori sărbătoarea în s. biserică din Bârsa pentru a-și arăta desteritatea în cant și oratorie.

Din șed. com. par. ținută în 8 Februarie 1922.

Miron Grecu, m. p.
paroh preș. com. par.

Petru Birdu, m. p.
not. com. par.

In conștelegere cu: Florian Roxin ppbiter.

—□—

1—3

Redactor responsabil: SIMION STANA asesor consistorial

Cenzurat: V. DÂRLEA.